

Motion till riksdagen

1988/89:Ub284

av Ylva Annerstedt (fp)

Den praktiska arbetslivsorienteringen

Alltsedan slutet av 1960-talet har vi i Sverige framhållit vikten av att stärka kontakterna mellan skola och arbetsliv. I varje skolpolitiskt dokument från de senaste 20 åren kan man spåra allt starkare argument för detta.

De fyra viktigaste skälen för en sådan utveckling är arbetslivskunskap, verklighetsanknytning, yrkeskvalificering och fostran eller inskolning i vuxenvärlden.

När ungdomarna inte längre deltar aktivt i arbetslivet behöver de få bättre allmänna kunskaper utan att det innebär en direkt yrkesförberedelse.

Kritik har också riktats mot skolan för att den blivit alltför abstrakt och teoretisk och inte längre har förmågan att visa eleverna att deras kunskaper kan användas utanför skolan. Kontakterna med arbetslivet skall därför genom ökad verklighetsanknytning göra eleverna mer motiverade för insatser i skolan. Den senaste läroplanen, Lgr 80, har mycket starkt markerat detta genom att föreskriva att eleverna i grundskolan skall ha 6–10 veckors praktisk arbetslivsorientering (PRAO) och i vissa av gymnasiets teoretiska linjer har veckolånga perioder av yrkesorientering prövats.

Den snabba tekniska utvecklingen har mycket tydligt illustrerat att skolan framför allt av ekonomiska skäl har svårigheter att hålla jämna steg med arbetslivets krav på kvalificerad yrkesutbildning. En allt större del arbetsplatsförlagd utbildning är absolut nödvändig och förslagen i ÖGY – en reformerad yrkesutbildning – syftar till just detta.

Med en skolgång på i praktiken 12 år dröjer det för länge innan ungdomarna kommer ut i vuxna miljöer, får inskolas i vuxenvärlden och ta del av överföringen av normer och värderingar.

Brister i nuvarande verksamhet

Målen för PRAO-verksamheten är ambitiösa och välmenande men hur blev det? Även utan att göra några vetenskapliga utvärderingar kan man konstatera att omfattningen av skolans arbetslivskontakter är stor och kostnaderna totalt närmar sig 10 miljarder kronor. Kvaliteten är det däremot sämre med. Bristerna är mest uppenbara när det gäller det pedagogiska innehållet och uppföljningen.

Platsackvireringen till de sammanhängande perioderna för högstadieeleverna sker ofta slumpmässigt och helt vid sidan om planeringen av själva undervisningen. Ute på arbetsplatserna finns det ofta uppenbara brister i den pedagogiska uppläggnings och ytliga kontakter vid studiebesök i stora

grupper ger inte några insikter om t.ex. ansvar, yrkesskicklighet och sociala kontakter.

Mot. 1988/89

Ub284

I skolan är förutsättningarna till uppföljning mycket svåra, eftersom eleverna kan vara ute i flera omgångar, på vitt skilda typer av arbetsplatser och lärarna har näst intill ingen tid alls att göra besök ute på arbetsplatserna för att dels skaffa sig egen information om arbetsplatsen dels bilda sig en uppfattning om hur det går för eleven. Snarare har det blivit så att arbetslivskontaktarna har kommit att bli en organisatorisk fråga snarare än en pedagogisk.

För elevernas skull och också för skolans är det nödvändigt att förändra den praktiska arbetslivsorienteringen så, att tillgängliga resurser utnyttjas på ett mer effektivt sätt. På flera håll i landet har man gjort framgångsrika försök och goda idéer till förändringar har t.ex. presenterats av Torsten Madsen i uppsatsen *Vad skall skolan med arbetslivet till?*

Skolöverstyrelsen bör därför få i uppdrag att tillsammans med arbetsmarknadens parter utarbeta förslag till en praktisk arbetslivsorientering som har ett klart formulerat pedagogiskt innehåll och som också analyserar vilka förutsättningar som finns för verksamheten liksom olika modeller för hur den skall genomföras på ett mer effektivt sätt än i dag.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till reformering av den praktiska arbetslivsorienteringen både i grund- och gymnasieskola.

Stockholm den 20 januari 1989

Ylva Annerstedt (fp)